NOTE DE TOPONIMIE BĂNĂȚEANĂ

Vasile FRĂȚILĂ
Universitatea de Vest din Timișoara
fratila_v@yahoo.com

Notes on the Toponymy of Banat

In the present article, the author clarifies the etymology of several toponyms: ***Cacoț***, ***Caransebeș***, ***Cătenaș***, ***Căpăt***, ***Cărămida***, ***Cerimoșnic***, ***Chatar***, ***Chișoda***, ***Chizătău***, ***Chizdia***, ***Coreea***, ***Costoń***, ***Criva*** etc. These toponyms have already been the object of linguistic study, for the *Dicționarul toponimic al Banatului* [The Toponymic Dictionary of Banat], vol. II (C) & vol. III (D-E), by Viorica Goicu and Rodica Suflețel (Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1985, 1986), but their analyses, at that time, could not provide information of etymological nature.

Keywords: *toponymy*, *oykonymy*, *hydronymy*, *Banat*, *etymology*

Notele de mai jos ne-au fost prilejuite de lectura *Dicționarului toponimic al Banatului*, volumele II (C) și III (D-E), de Viorica Goicu și Rodica Suflețel, volume apărute la Tipografia Universității din Timișoara în 1985 și 1986.

CACOȚ [cácoț], numele unei păduri din satul Cornea, jud. Caraș-Severin, considerat cu etimologie necunoscută, pornește de la rădăcina slavă **kak*-, rădăcină care indică un loc ridicat, căreia i s-a atașat sufixul compus *-ovĭcĭ*, la locativ *-ovcu* > **-oÌcu* > *-ocu*. Aceeași rădăcină slavă o găsim și în toponimul *Cacova* (< **kak* + *-ova*), înregistrat de trei ori, consemnând: 1. numele vechi al actualei comune Grădinari de pe valea Carașului, respectiv, 2. și 3. numele unor ulițe din localitățile Begheiu Mic și Dudeștii Vechi, din județul Timiș[1].

CARANSEBEȘ. Prima atestare a municipiului de pe valea Timișului, din județul Caraș-Severin îl menționează sub forma *Karansebes* (în 1290). În 1333, este numit simplu: *Sebes*, în 1365 *Sebusvar* (= 'cetatea Sebeș', în maghiară), la 1374 *Karan*, în 1397 *oppidum Karan*, iar la 1452 *liberae civitates Karan et Sebes*[2].

A doua parte a oiconimului nostru are la bază toponimul magh. *Sebes* (< *sebes* 'iute, repede, grăbit'), dat, inițial, râului *Sebeș*, afluent al Timișului, cu care confluează în apropierea actualei localități Caransebeș. Prima parte a numelui a fost apropiată de *caravană*, respectiv de *Căvăran* (azi localitatea Constantin Daicoviciu) sau de radicalul *caran* 'grămadă de pietre' (vezi trimiterile în DTB, II, p. 11).

Pentru prima parte a toponimului *Caransebeș*, așa cum propune Ilie Minescu[3], trebuie să se trimită la magh. *karan*, care este corespondentul rom. *țarc*, termen păstoresc, care, printre altele, înseamnă 'loc îngrădit (uneori acoperit), unde se adăpostesc sau se închid oile, vitele etc.; ocol'. După Ilie Minescu, *lucr. cit*., toponimul *Caransebeș* este o creație artificială a administrației maghiare, care a localizat/identificat toponimul *Sebeș*, pentru a-l deosebi de altele de aceeași formă, în funcție de un punct de reper geografic – muntele *Țarcu* –, termenul *Karan*

[1] Vezi Vasile Frățilă, *Nume de locuri din Banat formate cu sufixul* ***-ov***, în *Contribuții lingvistice*, Timișoara, TUT, 1988, p. 40-59, în special p. 45-46, republicat în *Contribuții lingvistice*, Timișoara, Editura de Vest, 1993, p. 151-170, în special, p. 160-161.
[2] Vezi Suciu, DILT, I, 121, precum și DTB, II, p. 9-11, unde sunt consemnate și alte atestări.
[3] *Considérations sur l`origine du toponyme Caransebeș*, AUT, XXXVI-XXXVII (1998-1999).

BDD-A26356 © 2016 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:50:32 UTC)

(= *Caran*) fiind traducerea maghiară a realității geografice românești”[1]. Așadar, *Caransebeș* ar putea fi interpretat ca „la ville de Sebeș situeé près de la montagne *Țarcu*”[2].

CĂȚENAȘ, numele unui deal împădurit din hotarul Baziașului, jud. Caraș-Severin, nu provine dintr-un antroponim popular identic, cum afirmă autoarele DTB II 16, ci de la apelativul *căț*i*n*, apelativ având, printre altele, sensul de ‘farfurie, strachină, blid’ (păstrat și la aromâni), ‘bolovan, piatră mare, stâncă’, ‘loc înalt și friguros’ (DA, s. v. *căț*â*n*) + suf. diminutival *-aș*. Cf. și toponimul *Căț*â*n*, deal în localitățile Glod și Șieu; stâncă la Rozavlea, toate pe valea Izei, înregistrate de Ștefan Vișovan în *Monografia toponimică a Văii Izei*, Cluj-Napoca, Ed. Argonaut, 2005, p. 32. De la Rozavlea, Șt. Vișovan, *ibidem*, a notat și varianta *Căț*â*ne*. Cf. *Căț*i*nel* (< ***căț*i*n*** + suf. diminutival *-el*)[3], numele unui deal din hotarul comunei Sâncel, de pe Târnava Mică.

CĂPĂT, numele unui sat aparținător de comuna Racovița, jud. Timiș, are într-adevăr origine antroponimică, așa cum arată Pătruț în *Onomastică românească*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980, p. 100, fiind un derivat cu suf. *-et*, devenit, după bilabiala *p*, *-ăt*, fără a avea vreo legătură cu subst. *cap,* ci raportat la numele de persoană *Capotă*, *Capetici*, *Capșa* etc., înrudite cu bg. **Kapo* (cf. derivatele bg. *Kapov*, *Kapovski* etc. de la tema *Kap-*).

Kiss Lajos, *Földrajzinevek etimológiai szotara*, I, A-K[4], îl consideră de origine maghiară, derivat cu suf. *-d* (cf. [*kys*]*keped*) de la un nume unguresc *Kepe*[5].

CĂRĂMIDA [cărămída], numele unui deal și al unei văi, precum și al unui sat dispărut, dar atestat la 1364 sub forma *Charamada*, toponim aflat astăzi în hotarul localității Zolt, aparținând de comuna Gladna Română, jud. Timiș (și nu Caraș-Severin, cum dau autoarele DTB II 24), are și alte atestări ulterioare (vezi Suciu, DILT, II, 308 și Vichente Ardeleanu, *Nume de locuri din valea superioară a Begheiului*, CL, VIII, 1/1963, p. 140-165, în special, p. 153-154, s. v. *Ceremida*).

Coriolan Suciu (*op. cit.*) menționează că la 1364 localitatea purta numele *Teglavar valachice Charamade*. Celelalte atestări datează din: 1453 *Cheremyda*, 1454 *Cherennyda*, 1464 *Charamida*, 1514-1516 *Cholemyda*, 1617 pred. *Czaramida*, 1717 *Cseremida*, 1761 *Cholemida* (Pesty, *Krasso* II – 1100). Amintirea fostei localități o păstrează, în hotarul satului Zolt, *Dealul Cărămida* și *Valea Cărămida*, din fostul raion Făget, regiunea Banat (vezi Suciu, DILT, II, 307).

Urmărind diversele documente, Vichente Ardeleanu, *lucr. cit*., notează că localitatea despre care este vorba e menționată și în anii 1596, 1597, 1607 și 1609 sub numele *Cheremida*.

În anchetele noastre din 26 august 1967 (informator Bumba Victor, zis Avram, 63 de ani), am înregistrat toponimul *Dealu Cerămizii* [đálu śerămízî], despre care informatorul a relatat: „îi un đal ca un mormînt, numit Śeramida, acoló, îi un fel đe pămînt ars; lútu la îi făcút cărămídă, îi o zgúră; o scos cărbúń, îi pămînt roșu, ars”.

Așa cum arată și Vichente Ardeleanu, în zonă „există și azi, în mod curent, cuvântul românesc *cărămidă* (nu ca în alte părți din Banat, unde a fost înlocuit cu *țiglă*). Forma *ćeramida* (*Cheremída*), care, după V. Ardeleanu, apare în opt documente față de *Charamada* (rostită

[1] Idem, *ibidem*, p. 190.

[2] Idem, *ibidem*, p. 189. Adăugăm că *Țarcu* își justifică numele, întrucât aici aproape fiecare sat de la poalele lui își are turmele care sunt păscute de primăvara până toamna, așa cum explica profesorul George Giuglea în anii `60 ai secolului trecut când făceam anchete toponimice împreună cu regretatul conf. universitar Ionel Stan și cu colegul prof. univ. dr. Vasile Țâra.

[3] Vezi Vasile Frățilă, *Vechimea unor toponime din centrul Transilvaniei*, în *Studii de toponimie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia XXI, 2011, p. 19.

[4] Budapest, Akademiai Kiadó, 1997, p. 715-716.

[5] De la numele localității *Căpăt*, cu transformarea *că-* în *àe* ca *înkep* (< *încăp*) adăugăm noi, V.F., provine numele de familie bănățean *Chepețan* (< *Kepeț* + *-*(*e*)*an*).

BDD-A26356 © 2016 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:50:32 UTC)

ćaramada), cu doar două apariții, este, probabil, cea reală și trimite la scr. *ćeràmida* (cum presupune N. Drăganu[1]) sau, mai degrabă, la gr. biz. kε, cu rostirea *à* > *ć*, în graiul local, iar, mai târziu, cu *ć* > *è*[2].

CERIMOȘNIC [śĕrimóśńic], numele unui teren, în pantă, arabil, cu fânețe și pomi, din hotarul comunei Bozovici și al unui ogaș (= pârâu) din Lăpușnicu Mare, ambele localități în jud. Caraș-Severin (DTB II 36); ca și *Ciremoșnic*, sat dispărut, aflat lângă localitatea Cireșu, jud. Mehedinți, dar atestat la 1547, și ogaș, în hotarul aceleiași localități, rămas în DTRO II 119 fără etimologie, este de origine slavă (veche sârbocroată), ambele toponime în discuție fiind înrudite cu cele atestate în diverse țări unde se vorbesc sau s-au vorbit limbi slave: *Čremošnica* (Bulgaria), *Čremša* (Macedonia), *Čremušnica* (Serbia), *Čremošnica* (Slovenia), *Čremošne* (Slovacia), *Třemšin* (Cehia), *Črem(u)šnica*, păstrat azi în germ. *Schirmenitz*, *Trzemesno* (Polonia), ucr. *Čeremoška*, rus. *Čeremuhovaja*, care pornesc de la apelativul slav *čeremuha* 'Faulbaum, Ahlkirsche, Padus racemosa C', însemnând 'mălin', care, adesea, se confundă cu *čeremuša* 'Bährenlauch, Allium ursinum, 342, adică 'leurdă'[3].

Așadar, trimiterea la toponimul scr. *Čeremošnjce*, făcută în DTB II 36, după *Definitivni rezultati popisa stanovišta od 31 Marta 1931 godine, Kniga* I […], Beograd, 1947, dar fără alte comentarii din partea autoarelor,este justificată.

Toponimele din Oltenia și Banat sunt derivate cu suf. slav *-ĭnikŭ* de la *čeremucha* sau *čeremuša* (cf. pentru modul de formare: nume de plantă + *-nic,* scr. *trâvnik* 'umzäunter Grasfleck', 'petic de iarbă îngrădit' < *trava* 'iarbă' + suf. *-nik*[4].

Menționăm că sârbocroata cunoaște mai multe variante provenite din sl. comun **čermucha*: *cremuža* (Banja Luka), *crîmuza* (Kozarac, la muslimanii ikavieni), *crijemuša* (Lika), *cremuž* (Šulek), *cremoš*, *čremuš* (la croații kaikavieni și čakavieni) etc.[5], toate însemnând 'kisela trava koja miriše kao bijeli luk Schnittlauch, allium ursinum L; Bärenlauch' adică 'iarbă (cu gust acru) care miroase ca usturoiul', deci 'leurdă'. Lângă acesta se găsește și numele unui arbust *prunus padus*, *prunus mahaleb*: *cremza* fem. *crimza = crêmža = crìjemuža = sremza*.

Tot Skok[6] ne informează că în Serbia există și toponimul *Crijemošna*, în Bosnia toponimul *Tramošnik*, iar în slovenă – numele de familie *Čremošnik*.

Mile Tomici[7] notează: *crêmu*ša 'leurdă' și *crêmza* (*cremža*) 'vișin sălbatic'.

Cum în sârbă apelativele și toponimele au *c* (= *ț*) și nu *č*, se pare că numele locurilor din Banat și Mehedinți sunt de origine slavă veche și nu sârbească[8].

CHATAR este numele unei localități dispărute de pe lângă satul Potoc, jud. Caraș-Severin (Suciu, DILT, II, 308), dar atestată în 1363. Cele două autoare fac trimitere la magh.

---

[1] *Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei și a onomasticii*, București, 1933, p. 252.
[2] Vezi Emil Petrovici, *Note la articolul lui V. Ardeleanu*, în CL, VIII, 1963, nr. 1, p. 103.
[3] Vladimir Schmilauer, *Příručka slovanski toponomastiky. Handbuch de slavichen Toponomastik*, Praga, 1970.
[4] Vezi A. Leskien, *Grammatik der Serbo-kroatischen Sprache*, *1. Teil: Lautlehre, Stammbildung, Formenlehre*, Heidelberg, 1914, Winter`s Universitätsbuch -handlung, p. 259-260.
[5] Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, [A] Zagreb, Jugoslovenska Akademija Znanostii Unijetnosti, 1971, p. 272-273, s.v. *crèmuza*.
[6] *Op. cit.*
[7] *Srpsko-Rumunski rečnik*. *Dicționar sârb-român*. A-L, Temišvar, Savez Srba u Rumuniji, 1998, s. v. *crîmu'a*, respectiv *crêmza* (*cremža*).
[8] Vezi Vasile Frățilă, *Cercetări de onomastică și dialectologie*, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2004, p. 74-75.

BDD-A26356 © 2016 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:50:32 UTC)

Csatar < *csata,* însemnând ‘bătălie, luptă’și trimit la Gustav Kiss, *Das Banat* 36. Magh. *csatar* (învechit) înseamnă ‘infanterist, care participă la luptă”[1].

CHIȘODA [ḱișóda], numele satului aparținător de comuna Giroc, jud. Timiș, este atestat, deja în 1333, sub forma *Tesuld*, iar în 1334 *Tesola*. Atestările documentare continuă: *Kezeld* (1335), 1399 *Thesewlch* 1456 *Thesewlch*, *Thyseld*, 1462 *Thessewlth*, 1464 *Thesewlth* (Suciu, DILT, I, p. 144).

Pustiită de turci, localitatea a fost reînfiinţată pe la 1730-1760, întrucât ea nu apare nici la Marsigli[2] şi nici pe Harta lui Mercy din 1723-1725. Apare însă pe harta lui Griselini, iar în 1828 este notată de istoricul maghiar Nagy [3](I, p. 376) sub forma *Kisoda.* În sfârșit, în 1913 primeşte numele oficial *Tesöld*[4].

Toponimul este de origine maghiară – *Tesőld* < antrop. **Tesől* (cf. antrop. scr. *Tešilo*) + suf. *-d-* + *-a*[5].

CHIZĂTĂU [ḱizăt̯u], numele renumitei comune bănățene din jud. Timiș, este lăsat fără etimologie în DTB II 49-50.

Oiconimul nostru este de origine maghiară: *Kiszető*. Satul a fost aşezat acolo unde apa denumită cândva **Kőszeg*, azi pârâul *Kisgyei* (= *Chizdiei*), se varsă din partea dreaptă în Bega; *tő* este un postsufix, însemnând ‘gura apei’[6]. Prin urmare, *Chizătău* are semnificaţia ‘gura pârâului *Kőszeg*’, adică ‘Gura Chizdiei’.

CHIZDIA [ḱizdiia] este numele unui pârâu ce izvorăste în hotarul satului Labașniț, jud. Arad, și trece prin hotarul localităților Coșarii (fostă Chizdia), Brestovăț, Teș, Lucareț, Hisiaș, Ghizela, Șanovița, toate în județul Timiș, și se varsă în Bega, la vest de Șanovița, având drept afluenți pârâurile *Repaș* și *Hodoș* (pe partea dreaptă), respectiv *Hisiaș* (pe stânga).

Localitatea Coșarii (fostă *Chizdia*), ung. *Kizdia*, *Kisgye*, din fostul raion Lipova, regiunea Banat, aflată la sud de Mureș, în dicționarul lui Suciu, DILT, I, are următoarele atestări: 1490 *quattor possesiones Kisgye, 1477 Felsewkysdya, Radachywakyzdya, Nagyedykkyzdia, predium Harmadykkyzdya, 1723-1725 Kisdia, 1828, 1851 Kizdia,* iar din 1964 primește numele actual, datorat administrației românești.

Vechiul nume al actualei localități Coșarii, anume *Chizdia*, pare a fi un derivat de la antroponimul maghiar *Keszi* cu suf. *-de* (cf. forma *Kysgye)*. Numele a fost dat şi văii care curge în apropiere şi se varsă în Bega, de la care s-a format numele localităţii *Chizătău* (< magh. *Kiszető* < *Kőseg* + *tő*), însemnând ‘gura apei (adică a pârâului) *Chizdia*’[7].

Referindu-se la fenomenul înmulțirii satelor prin noi întemeieri și prin „roire”, Ștefan Pascu[8] menționează următoarele: „între satele al căror nume se multiplicase cu patru până la

---

[1] Vezi Magyar-Román szótár. I. Kotet. *Dicționar maghiar-român*, vol. I. A-J, București, Editura Academiei, 2000, s. v. *csatar*.

[2] Luigi Ferdinando Marsigli (1658-1730), călător şi ofițer italian, a îndeplinit misiuni diplomatice pe lângă Constantin Brâncoveanu (1691-1692). Lasă informații despre țările române: *Atestarea panonico-moesică şi starea militară a Imperiului otoman, progresele sale şi decadența sa,* vezi *Mic dicționar enciclopedic,* ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978, p. 1473.

[3]Ludovic Nagy, *Notitiae politico-geografico-statisticae inclyti regni Hungariae, partiumque eidem adnexarum*, tomus primus, 1. tom., Buda, 1828, 2. tom. Buda, 1919, Landerer.

[4] Remus Creţan, Vasile Frăţilă, *Dicţionar geografico-istoric şi toponimic al judeţului Timiş*, Timişoara, Editura Universităţii de Vest, 2007, p. 223.

[5] Kiss Lajos, *Földrajzi nevek etimológiai szótára*, Budapest, 1997, p. 741.

[6] Idem, *ibidem*, p. 743; Creţan, Frăţilă, *op. cit*., p. 130.

[7] Vezi Kiss Lajos, *lucr. cit*., p. 743; Creţan, Frăţilă, *op. cit*. p. 130.

[8] *Voievodatul Transilvaniei*, II, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1979, p. 87.

BDD-A26356 © 2016 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:50:32 UTC)

această vreme (adică la mijlocul secolului al XV-lea – n.n. V.F.] este și Coșarii din jud. Arad [azi în jud. Timiș – n.n. V.F.]. Nu știm nimic nici în cazul acestui sat despre trecutul său până la mijlocul sec. al XV-lea, când documentele s-au învrednicit să amintească, cu același prilej al inventarierii domeniului cetății Șoimoș, numele a patru sate chemate *Kyzdya* (Coșarii): *quattor possesiones Kisgye.* Care erau cele patru sate cu acest nume o precizează un alt document, din 1477: Coșarii de Sus (*Felsew-kysdya), Radachywakyzdya*, cel de al treilea sat Coșari (sic!), *Harmadykkyzdya puszta* și al patrulea sat Coșari (sic!), *Negyedykkydya*, în stare «a se înmulți» atât de onorabil, păstrându-și însemnătatea și după această multiplicare". În continuare, la aceeași pagină, Ștefan Pascu notează: „Nimeni nu va nega raționamentul logic, care este și științific, cu privire la vechimea și însemnătatea satului «primar» Coșari" (sic!).

CLICOVA [clíșova] este considerat în DTB II 86-87 de origine antroponimică, slavă sau sârbocoată: *Kličova* (< antrop. *Kličo*, cf. scr. *kličo* 'om care încărunțește' + suf. *-ov*). În *Probleme de toponimie*[1], curs ținut de I.-A. Candrea la Universitatea din București, acesta îl derivă de la scr. *kleka* 'jneapăn' (cf. *klekov, klekovina*) cu suf. *-ova*.

Desigur, I.-A. Candrea ar fi trebuit să trimită la o formă ikaviană derivată cu suf. *-ev(a)*, căci, așa cum precizează Emil Petrovici[2], graiurile slave, vorbite pe teritoriul României, prezintă generalizarea formelor „dure" ale sufixului în locul celor „moi" (*-ov* în locul lui *-ev*), așa explicându-se forma *Cliciova* [Kličova] în loc de *Cliceva* [Kličeva]. Cf. în acest sens *Clecevățul*, pârâu în jud. Mehedinți, amintit în documente începând cu anul 1428 (DRH, B, I, p. 120), care își are originea în adj. *klečev* (< *klek* 'ienupăr' + suf. *-ev*) și care, mai târziu, s-a substantivizat prin adăugarea suf. sl. *-ĭcĭ* (devenit în rom. *-eț*, iar după labiodentala *v*: *-ăț*). Cf. și numele topic *Klječevo* înregistrat de Max Vasmer în *Die Slaven in Griechenland*, Berlin, 1941, p. 58[3].

CLIFA [clífa], deal cu pășune la Pădureni, jud. Timiș, și ***CLIFA CU FIERU*** [~ cu féru], scobitură în pământ la Fărășești, jud. Timiș, este socotit de origine antroponimică, făcându-se trimitere la onomatopeea *cleaf, clef*, care pentru origine este comparată cu germ. *Kliff* 'faleză'; de fapt, este vorba de un hipocoristic slav (sârbesc): *Klifa* din *Kliment*; cf. în acest sens n. fam. bg. *Klifov*, care presupune un *Klif(a)* < *Kliment*[4].

COREEA [coréia], parte de sat în localitatea Cornuțel, comuna Păltiniș, jud. Caraș-Severin, nu are nimic a face cu numele *Coreea* (țară), cum se specifică în DTB, I, ci provine din forma sârbească dialectală *korija* 'Gehege, Wald' (='împrejmuire, pădure'), cf. bg. *korija Rodung* (= 'mică curătură')[5]. Termenii de mai sus sunt înrudiți cu turc. osmanlâi *koru* 'Gehege Wald', cum arată Fr. Miklosich, care menționează că în bulgară el, termenul, este consemnat ca toponim[6].

De adăugat este că termenul de origine bulgaro-turcă *korija*, după cum menționează I.-A. Candrea[7] a fost împrumutat și în meglenoromână: *curi(¯)ă* 'dumbravă', 'pădure oprită', 'opritură', precum și ca nume topic: *Curi(i)ă*.

---

[1] București, 1930-1931, p. 128-129.

[2] *Studii de dialectologie şi toponimie*, Bucureşti, Editura Academiei, 1970 (volum îngrijit de I. Pătruţ, B. Kelemen şi I. Mării), p. 208.

[3] *Apud* Vasile Simionese, *Hidronime de origine slavă pe teritoriul României*, rezumatul tezei de doctorat, București, 1976, p. 9.

[4] St. Ilčev, *Rečnik na ličnite i familni imena u bălgarite*, Sofia, 1969, p. 260.

[5] De fapt, *cureac* 'mică curătură în mijlocul unei păduri', pentru care DA, s.v., notează: cf. bg. *korija* „pădure oprită, branişte".

[6] *Apud* Joseph Schűtz, *Die geographische Terminologie des Serbokroatischen*, Berlin, Akademie Verlag, 1957, p. 61.

[7] *Glosar meglenoromân*, în „Grai și Suflet", București, III (1927), fasc. 1, p. 207.

BDD-A26356 © 2016 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:50:32 UTC)

COSTOŃ [cu̯ostóń], denumind o parte de sat a localității Șistarovăț, județul Arad, este considerat în DTB II 117, a proveni din numele de grup *costóń* însemnând ‘cei din coastă’, deși, mai degrabă, toponimul este derivat cu suf *-oń* (sinonim cu *-escu*, pl. *-eșt*i) de la n. p. *Costa*, un hipocoristic de la *Constantin*.

CRIVA, menționat în DTB II 143 o dată ca pârâu în hotarul Domașnei, jud. Caraș-Severin, dar și ca sat dispărut la 1480, consemnat de Coriolan Suciu[1]. Dacă ar fi fost mai atente, autoarele ar fi putut constata că atât pârâul, cât și localitatea dispărută au atestări mai vechi decât anul 1480. Iată ce scrie Suciu: „*Kryvapatak*, 1390 *Krynspatak* [probabil greșeală de tipar în loc de *Kryvapatak* – n. n. V. F.], 1436 *Alsocriva in districtu Myhald*, 1447 *Krewa superior*, *Kwzephkrewa* (Pesty, Szöreny II, 271-272), contopit în Teregova, unde cătunul *Criva* îi păstrează numele, *r*. Caransebeș, R. Banat”.

Referindu-se la același toponim *Criva*, Ștefan Pascu nota: „Tot în aceleași părți bănățene [de sud, n. n. V. F.] trăiau odinioară o viață când pașnică și când mai agitată trei sate cu numele *Criva* [sublinierea noastră], la sfârșitul sec. al XIV-lea. Spornici, dar și doritori de o viață mai bună, o parte a locuitorilor se desprind de vechea vatră și întemeiază alte așezări, în apropiere, mai sus unii, la mijloc alții, dar nu-și uită vatra strămoșească, păstrându-i amintirea în numele noilor sate: *Criva de Jos, Criva de Sus, Criva de Mijloc (Alsocriva, Krewa superior, Kwzeph Krewa*) 1436-1447”[2].

CURTEA [cúrća], numele cunoscutei localități din fostul raion Făget, regiunea Banat, după cum se constată în DTB II 157[3], în 1517-1518, este menționat drept *Wdwarchel* (un compus în maghiară din *udvar* ‘curte’ și *hely* ‘loc’), care nu reprezintă altceva decât traducerea oiconimului românesc *Curtea* (< *curte*).

CUT, numele unui pârâu în hotarul localității Slatina Nera, din jud. Caraș-Severin, și al unei lunci cu teren arabil, la Sasca Română, din același județ, provine, mai degrabă, din magh. *kut* ‘fântână, izvor’, decât dintr-un antroponim *Cut*, neînregistrat nici de Iogu Iordan[4], nici de N. A. Constantinescu[5], sau decât din scr. *Kut* < subst. *kut* ‘colț, unghi’.

DELARIU [đelárʲu], numele unui pârâu din hotarul satului Tincova, jud. Caraș-Severin, este explicat din antrop. *Delari* (înregistrat de Constantinescu, DOR, 429), respectiv *Delaru* (Iordan, DNFR, 169), adăugând: cf. *Delar*, sinonim cu *Delean*, vezi Iordan DNFR, 415, s. v. *Delari*.

Toponimul (mai exact hidronimul) amintește de oiconimul *Ghelar* [ɟ'elárʲ], magh. *Gyalar*, numele unui oraș de la sud de municipiul Hunedoara, menționat la 1733 sub forma *Gyélar*, la 1760-1762 *Gyalar*[6]. Forma oficială românească – spune Mircea Homorodean[7] – preia forma oficială maghiară, care, la rându-i, redă aproximativ, pronunțarea locală (*d* + *e, i* > °)”, adăugând, în continuare: „În fapt, forma literară ar fi fost *Delar(i)*, numele însemnând ‘deleni, locuitori de la deal’. Într-adevăr, orașul este situat pe un platou înalt, satul de la poalele acestuia purtând numele sugestiv *Vălari* (= văleni, locuitori de pe vale’)”.

---

[1] DILT, II, 313.
[2] *Voievodatul Transilvaniei*, II, p. 85.
[3] Unde este citat Suciu, DILT, I, 184.
[4] *Dicționar al numelor de familie românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
[5] *Dicționar onomastic românesc*, București, Editura Academiei, 1963.
[6] Suciu, DILT, I, 257.
[7] *Între toponimie și dialectologie*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, XXX, Iași, 1985, p. 311-317, mai exact la p. 316, reluat în idem, *Studii și articole*, Cluj-Napoca, Editura Napoca Nouă, 2013, p. 201-204, citatul la p. 204.

BDD-A26356 © 2016 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:50:32 UTC)

DÂRBDIA [dîrbđíi̯a], numele unui teren în pantă cu pășune, în hotarul satului Brănești, jud. Timiș, este explicat, în DTB, II, 52 din antrop. popular *Dîrbdia*.

Un hidronim asemănător, *Drăbdia*, este discutat de V. Ardeleanu în studiul *Nume de locuri din valea superioară a Begheiului*[1], precum și unele oiconime, astăzi dispărute: *olah Drewdia* (1546). În 1511, localitatea era menționată sub numele *Olah Endred*, iar înaintea acesteia, este amintită localitatea *Kysendrewd* (= *Kisendröd*). Suciu, DILT, II, 322 ne oferă și alte atestări: 1361 *Endreud*, 1364 *Kysendreud*, *Kisendröd*, 1356 *Endreudpataka*, 1371 *Endred*, 1440 *Kysendröd*, 1511 *Oláh Endréd*, 1550 *oppidum Magyar Endréd*, 1548 *Magyar Endreod*, localizate pe lângă Botinești, în fostul raion Făget, regiunea Banat.

Forma de astăzi, *Drăbdia*, provine din magh. *Endröd*, analizată greșit, din prepoziția românească *În* + *Dreud*, căruia i s-a adăugat suf. *-ia*. Așadar, **Indreudia*, prin înlăturarea lui *În-*, a devenit *Drăbdia*, ca urmare a transformării lui *-e*, precedat de grupul consonantic *Dr-*, în *-ă*, și a trecerii lui *-Ì* - [= *u* semivocalic] în *-b-* înaintea lui *-d*, ca în *lăÌdat* > *lăbdat*.

EBENI [ebén], numele unui platou înalt, cu teren arabil în hotarul satului Darova, rămas fără etimologie în DTB III 103, probabil, are drept etimon adj. germ. substantivizat, *eben* 'neted, plan, întins'.

Bibliografie. Sigle și abrevieri bibliografice:

Ardeleanu, V., *Nume de locuri din valea superioară a Begheiului*, in CL, VIII (1963), nr. 1, p. 149-165.

Candrea, I.-A, *Glosar meglenoromân* in „Grai și Suflet", București, III (1927), fasc. 1, p. 175-209.

Candrea, I.-A, *Probleme de toponimie*, București, 1930-1931.

Constantinescu DOR = N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, București, Editura Academiei, 1963.

Creţan, Remus, Frățilă, Vasile, *Dicţionar geografico-istoric şi toponimic al judeţului Timiş*, Timişoara, Editura Universităţii de Vest, 2007.

DA = Academia Română, *Dicţionarul limbii române*, Bucureşti, I, 1913 ş. u.

Drăganu, Nicolae, *Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei și a onomasticii*, București, 1933.

DRH B = Documenta Romaniae Historica. B. Țara Românească, București, Editura Academiei.

DTB, I = Vasile Frățilă, Viorica Goicu, Rodica Sufleţel, *Dicţionarul toponimic al Banatului,* I (A-B), TUT, 1984.

DTB, II = Rodica Sufleţel, Viorica Goicu, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, II (C), TUT, Timişoara, 1985.

DTB, III = Rodica Sufleţel, Viorica Goicu, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, III (D-E), Universitatea din Timişoara, Centrul de Ştiinţe Sociale, Timişoara, 1986.

DTRO = *Dicţionarul toponimic al României. Oltenia* (*DTRO*), Craiova, Editura Universitaria, I-V, 1993-2000 (coordonator Gh. Bolocan).

Frățilă, Vasile, *Cercetări de onomastică și dialectologie*, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2004.

Frățilă, Vasile, *Nume de locuri din Banat formate cu sufixul* ***-ov***, în *Contribuții lingvistice*, Timișoara, TUT, 1988, p. 40-59, republicat în idem, *Contribuții lingvistice*, Timișoara, Editura de Vest, 1993, p. 151-170.

Frățilă, Vasile, *Vechimea unor toponime din centrul Transilvaniei*, in *Studii de toponimie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia XXI, 2011, p. 7-22.

Homorodean, Mircea, *Între toponimie și dialectologie*, in „Anuar de lingvistică și istorie literară", XXX (1985), Iași, p. 311-317.

[1] CL, VIII (1963), nr. 1, p. 149-165, în special p. 154-155.

BDD-A26356 © 2016 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:50:32 UTC)

Ilčev, St., *Rečnik na ličnite i familni imena u bălgarite*, Sofia, 1969.
Iordan, DNFR = Iorgu Iordan, *Dicţionar al numelor de familie româneşti*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983.
Kiss, Lajos, *Földrajzinevek etimológiai szotara*, I, A-K, Budapest, Akademiai Kiadó, 1997.
Leskien, A., *Grammatik der Serbo-kroatischen Sprache*, *1. Teil: Lautlehre, Stammbildung, Formenlehre*, Heidelberg, Winter`s Universitätsbuch-handlung, 1914.
Minescu, Ilie, *Considérations sur l`origine du toponyme Caransebeş*, AUT, XXXVI-XXXVII (1998-1999), p. 185-190.
Pascu, Ştefan, *Voievodatul Transilvaniei*, II, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1979.
Pătruţ, Ioan, *Onomastică românească*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1980.
Petrovici, Emil, *Note la articolul lui V. Ardeleanu*, in CL, VIII (1963), nr. 1, p. 163.
Petrovici, Emil, *Studii de dialectologie şi toponimie*, Bucureşti, Editura Academiei, 1970 (volum îngrijit de I. Pătruţ, B. Kelemen şi I. Mării).
Schmilauer, Vladimir, *Přiručka slovanski toponomastiky. Handbuch de slavichen Toponomastik*, Praga, 1970.
Schűtz, Joseph, *Die geographische Terminologie des Serbokroatischen*, Berlin, Akademie Verlag, 1957.
Simionese, Vasile, *Hidronime de origine slavă pe teritoriul României*, rezumatul tezei de doctorat, Bucureşti, 1976.
Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, [A] Zagreb, Jugoslovenska Akademija Znanostii Unijetnosti, 1971.
Suciu, DILT I-II = Coriolan Suciu, *Dicţionar istoric al localităţilor din Transilvania*, I-II, Bucureşti, EA, 1967, 1968.
Tomici, Mile, *Srpsko-Rumunski rečnik*. *Dicţionar sârb-român*. A-L, Temišvar, Savez Srba u Rumuniji, 1998.
Vişovan, Ştefan, *Monografia toponimică a Văii Izei*, Cluj-Napoca, Ed. Argonaut, 2005.

BDD-A26356 © 2016 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:50:32 UTC)